

OET 'T NERIGE LEAWEN VAN JAN HENDRIK KWAST

door Johan Kwast

Jan Hennik is joonk wörden 5 meart 1903 op 't spilke De Hös, op 't Welveld in Zeanderen. Hee was nummer view in ne rieg van zeuwen keender. Ziene oalders warren Gerrit Kwast en Johanna Klein Bruggink. Noa de leagere school, mos-e 'n vak leren, want zien oaldste breur zol op de boerderiej kommen. Vuureers mos-e mear ees wat bieje 't hoes methelpen en meester Thien spiekeren em ok nog wat bieje. Als Jan Hennik de joaren har zol-e noar de Rieks

Het geboortehuis van Jan Hendrik Kwast

Laandbouwweenterschool in Hengel. Too hee dee opleiding achter de rugge har en ok de neudige aanvullende pepieren in 'n tuk, kon-e beginnen op 't Boornse Melkfebriek an n Ennekerdijk, dat doar pas kloor was kömmen. 't Coöperatieve geburen en 't verbeteren van de melkveepductie en de veerassen, stunnen roond de twintiger joaren van de vurige eeuw nog in de keenderschoone. Jan Hen-nik mos dat mear ees van de grond zeen te kriegen; op 't laboratorium van de melkinrichting en bieje de fokvereniging, woar al aardig wat boeren heil in zachen. En dat hef hee doan, zien hele nerige leawen laank, en hoo. Et vuuroetboerken van 'n boerenstaand, dat was em alns. Meestentieds was zien weark

ne combinatie van melkon-derzeuk boawen ('t lab) en et op 'n boer liggen. Zien wearkveeld op 'n boer, lag in Boorn en wied d'r om hen. Van halfweg Boornbrook en op Buren, tot achter Zeanderen, op 't Tusveeld, 'n Beveenkel en in 't Albeargerbrook. Heel Hettum tot an de Huzaar en vuurbiej de Kogelboer op Hengel an en

Melkfabriek aan de Ennekerdijk

alns, wat 'n betje boer was en an Boorn de melkleaweren, doar tusken in. Doar mos ie Jan Hennik zeuken. En dat gung almoal op de fiets; in dee tied heel normaal. In de beginjoaren har-e ok nog met melkmoonsteren te doon. Elken dag vroeg, tusken zes en zeuwen uur, twee boeren ofwearken (de melkbeeste dan) en 's oawens 't zölfde nog ees. Hoo plichtsgetrouw hee doar in was wil ik oeleu nich oonthoolen.

't Har nen dag en nen nach onmeunig sniejt. Met de fietse was d'r gin duurkommen an. Dan mear lopen; mear met dat weer dea-j d'r nog wal nen zet oawer van de Hös noar Buren, woar hee 's moargens vroeg wörden verwocht. Um 3 uur 's nachts, hee 't nus oet; 't moonsterkisje oonder 'n aarm en doar gung 't hen. Eagenlijk gung 't gilsnig nich, mear 't mos. Nat van

't zweet kwam-e toch op tied op Buren an. Doar was alns nog duuster en in deepe rös. 'n Boer zal wal dach hebben: slech weer, Jan Hennik kan d'r toch nich duurkommen, wiej könt nog wal 'n uur liggen.. Dat ko-j oe net begriepen! Jan Hennik höw tegen 't sloapkamerreamke en röp: Komt d'r mear oet, want ik bin d'r !

Ok har-e drok weark met 't kalverschetsen, (de kluurschakkeren in kaart brengen vuur de echtheid van 't nuchteren kälfke), 'n sekuur weark. An 't kieske kon hee al zeen: 't kalf is van dee koo en zee hef oonder dee en dee bol wes. 't Kwam almoal bij 'n boer in 't Kalverbeuvske te stoan. Bij verkoop en veekuringen ha-j dan geregistreeerde pepieren, en dat stun. De K.I. bestun nich; wal hier en doar ne stierhoolderiej ('n köppelke boeren dee te hoope vuur eure beeste ne stambookbol anheulen.) Bij ankoop van ne goo bol, meestal oet 't laand van Cuyk of oonder Deawenter en Wiehe vot, mos Jan Hennik met as roadgewer. Zo weanig meugelijk geeld oetgewen vuur ne beste bol, dat kregen de boeren alleen nich terechte. Mangs gungen zee 's oawens laat nog wierum noar de beste bol, want kwaliteit geet d'r met strieken . Mear mossen noe ok 't meeste geeld op 'n poal leggen, en kon broen dat trekken? t Gaf 'n disselen. 't Hef zich op termien wal wier oetbetaald, want in latere joaren kwam Cuyk hierhen um zich ne goo bol oet te zeuken.

Jan Hendrik Kwast in het laboratorium

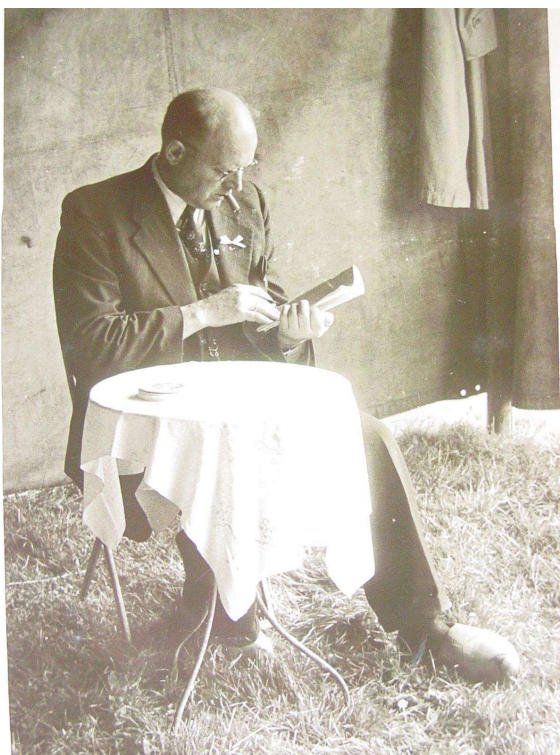
Wieders dea-e ok de vuurselectie van beeste dee in anmarking kwammen um in 't Nederlands Rundvee Stamboek op te wörden nömmen. As Kwast dee weardig achten, dan kon 'n Haag röstig kommen kuren, dan zat et wal good. Joa, Jan Hennik har d'r kiek op, vaak better as de boeren zölf. Excursies organiseren noar ne proefboerderiej heuren d'r ok bij. En nich te vergetten 'n jaarlijksen plaatselijken fokveedag. Doar konnen de boeren zich loaten zeen met 't beste dat zee in 'n stal harren stoan. Vuur Jan Hennik ne naa drokke tied, want ok dat mos hee netuurlijk ampat regelen. De vuurselectie doon, kuurmeesters anzeuken, alns bemeansen, de productiegegevens en de ofstammeling van de beeste verwearken tot 'n dik programmabook, priezen loaten maken, de algehele leading in de gaten hoolen, joa neumt et mear op. Kort en good, zoargen dat den belangrieken dag perfect verleup en doar ko-j em wal met loaten lopen. De kampioenen konnen doarnoa duur; noar de regionale keuringsdage in Maarkel, Deawenter of Ommen en nog wieder, tot in 's Hertogenbosch (de centrale – finale) an too.

Bij de zommerdag ko-j d'r röstig van oet goan dat hee vaak tot an berregoanstied hier of doar nog bij nen boer zat. Nich um te kuieren, nee 't weark mos nog of. Vekaansietied keanen-e nich, 't weark mos duurgoan. Lange dage dee, noar de völle uren dee d'r met gungen, naa zeunig wörden beloond. 't Was coöperatief en dan mos et oet de lengte of oet de breedte kommen en a-j hart vuur de zaak harren, nam ie dat. Met koffie, ne beschuut en ne goo

segaar, (mangs wal twee) kregen de boeren völ doan. Ok gaf hee cursussen an jonge boeren en boerinnen vuur 't diploma Haandmelken en nam-e aanderweggens examens of. Mear ok lesriegen an de laandbouwschool in Deelden en nen tiedlaank in Oldenzel. Op 't laboratorium, in latere joaren an de Boornerbrooksestroat, was et aaltied nog 'n eenmanszaakje. Wal kreeg-e met regelmoat hölp van volontears van de zuivelschool oet Bolsward, dee doar vuur melkdirecteur en zowat hen leren. Dee jonge keerls warren bij Jan Hennik in goo haande (één doarvan is later in Boorn nog directeur wörden en één oonderdirecteur). In de leste joaren kreeg-e d'r hölp bij en kon-e zien 'n opvolger wegwies maken

Schriewen, mooi en duudelijk, doar har-e slag van. Rekkenen bij 't maken van productieliesten vuur 't oetbetalen of 't groot oonderzoek (de laandelijke controle), dat kon-e oet de kiek. Oet 'n kop dee lange riegen getallen optellen (wal 'n moal noatellen), nums kon dat zo rap en good, as hee; doar ko-j stoat op maken, dat ko-j. Noa 'n oorlog mos d'r zo neudig ne telmesien kommen. Doar he-k nich völ met op, zea-e. Hee vertrouwen zich d'r nich met en tellen vuur de wissigheid alns oet 'n kop nog mear ees wier noa. Dat gung em aaltied nog better en rapper of. Toch kon hee ok nog tied veenden um wat an 'n greuntetuin en vruchbeume te doen en 'n groot stuk laand te bewearken, bij zien hoes an de Bieffel .

Jan Hendrik bij de veekeuring, natuurlijk met een sigaar in zijn mond.

Joaren laank zat hee in 't bestuur van de christelijke leagere school in Zeanderen en was-e secretaris van de boerenstandsorganisatie C.B.T.B.-afdeling Boorn / Zeanderen. Bij zien 40-joarig jubileum kreeg-e, naa terech, duur börgermeester van Bommel ne köninklijke onderscheiding opspeeld. Jan Hennik was d'r nog een van 'n oalen stiel. Degelijk weark leaweren; weten wa-j wilt. Kieken wat kan, mear ok doon wat möt; dat alns in good oawerlegen rechveardigheid. Hee was wies met zien 'n boerenstaand en den, gin hoar meander met em; doar ma-j wal gerös op wean.

Too-e 65 joar was nam-e ofshead. Noe kreeg-e wat meer tied vuur bij 't hoes. Mear vaak ko-j em nog op de fietse tegenkommen. In heanig tempo, op weg noar zien oaldershoes, de familie of noar de boeren waar hee in al dee joaren zovöl uren har versletten. Efkes nog heuren en in zich opnemmen hoo alns zich doar har oontwikkeld.

Tevrean umzeen in de tied; besheaden en dankboar vuur 't völle goods dat, met oawerleg, nerig kleaien en in godsvertrouwen, tot staand was brach. Op 23 juli 1991 is Jan Hendrik Kwast oet de tied kömnen, roem 88 joar oald.

Noe könt ieleu oeleu ofvragen: Hoo weet ie dit al toch zo? Dan mag ik, eerdöanig en gepast greutsig zeggen: Jan Hennik, dat was mien vaa!!